

Івашківська А.О.
аспірантка кафедри публічного
управління та адміністрування,
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах демократичного врядування і зрілого громадянського суспільства надання й отримання послуг є однією з основних форм взаємовідносин державної влади й громадянина. Поряд із терміном “державні послуги” часто у тотожному значенні вживається термін “публічні послуги”, що впливає із двозначності англійського еквівалента “public service”. Суб’єктами надання публічних послуг є як державні органи, так і органи місцевого самоврядування, і будь-які інші органи, якщо держава делегує їх виконання. У рамках сервісної концепції державного управління влада розглядається як “постачальник послуг”, система державного управління – як організація з надання державних послуг, а громадянин – їх замовник і споживач [2, С.523].

Українські науковці, зокрема І. Б. Коліушко та В. П. Тимошук [4], відносять реєстрацію та ведення реєстрів до окремої групи управлінських послуг і наводять як приклади реєстрацію актів цивільного стану, суб’єктів підприємницької діяльності, автомототранспортних засобів тощо.

У системі публічного управління реєстраційні функції покладено на значну кількість державних органів (публічну адміністрацію). М.П. Гурковський зазначає, що «Публічна адміністрація – це система органів і установ, які наділені владними повноваженнями й у межах покладених на них функціональних обов’язків організовують і здійснюють діяльність щодо задоволення загальних публічних інтересів» [1, С.10]. Ці органи покликані реалізовувати реєстраційні повноваження, вносити дані до єдиних реєстрів, утримувати їх, видавати документи, які підтверджують проходження реєстраційної процедури. Вони наділені владними повноваженнями та мають різний правовий статус, однак їх діяльність спрямована на задоволення загального публічного інтересу у сфері реєстрації.

На думку вчених поняття «реєстрація» досить широке та має певні спеціальні ознаки. Зважаючи на специфіку реєстраційної дії, деякі вчені визначають реєстрацію як акт офіційної фіксації законності певних дій, які вчиняються у сфері державного управління та становлять значний публічний інтерес. Інші визначають, що реєстрація це один з видів адміністративних процедур, що проводяться органами виконавчої влади щодо громадян та їх організацій

В ст. 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» визначено «державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи,

та фізичних осіб - підприємців (далі - державна реєстрація) - офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу - підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом» [5]. Отже, тут визначається не тільки засвідчення факту створення та фіксації, а й проведення інших реєстраційних дій.

Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» в ст.2, поняття «державна реєстрація прав» означено як «офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно» [6]. Тобто, в залежності від специфіки самої дії, термін реєстрація набуває різних характеристик, уточнень, функцій. В даному трактуванні державна реєстрація свідчить про офіційне визнання факту і підтвердження його внесення у відповідну базу даних.

В Юридичній енциклопедії В. П. Нагребельний визначає поняття «Державна реєстрація» (пізньюлат.— внесення до списку, переліку) — письмовий запис або фіксація іншим чином фактів, явищ, відомостей чи певних матеріальних об'єктів з метою їх державного обліку та контролю, засвідчення дійсності і надання їм законного, (легітимного) статусу. Державна реєстрація є доказом обставин, що тягнуть за собою певні юридичні наслідки [3. С.102]. Йдеться саме про фіксацію дії та присвоєння їй певного статусу.

Якість реєстрації визначається за рівнем дієвості механізму правового регулювання, від якого безпосередньо залежить рівень виховання громадян у дусі поваги до закону та юридична цінність рішень, які приймаються від імені держави. Реєстраційна діяльність публічної адміністрації набуває особливого значення з огляду на входження Української держави до міжнародних (світових і європейських) організацій. Тому, можна сказати, що реєстраційна діяльність — діяльність органів публічного управління щодо фіксації відомостей, фактів чи інших дій з метою засвідчення їх дійсності та законності, що спричиняє певні юридичні наслідки, для ведення державного обліку та контролю дотримання законодавства України

Актуальність комплексного дослідження публічного управління реєстраційними діями обумовлено передусім необхідністю створення теоретичної бази для визначення нової нормативної основи регулювання їх здійснення, ефективність формування якої залежить від вивчення позитивного міжнародного досвіду та досвіду країн Європейського Союзу.

Не зважаючи на досить широку нормативно-правову базу, яка регулює функціонування інституту реєстрації, багато норм є застарілими і потребують

реформування та удосконалення з боку держави. Слід звернути увагу на те, що процес реєстрації є дещо ускладненим в часі та перенасиченим документами. Причиною цього є також не досконало розроблене та вивчене саме поняття реєстраційних дій.

Набутий вітчизняний і зарубіжний, науковий та практичний досвід у сфері демократичного врядування актуалізує необхідність дослідження методологічних проблем, пов'язаних з визначенням основних понять політичних та управлінських наук з метою ґрунтовнішого трактування цілісного механізму функціонування системи управління у його ієрархічному (вертикальному) та мережевому (горизонтальному) вимірах. Це надає можливість напрацьовувати більш життєздатні, засадничо несуперечливі пропозиції та рекомендації щодо змін в інституті реєстраційних дій та інституційної стабілізації, які відповідають сучасним стандартам публічного управління.

На нашу думку, поняття державна реєстрація значно ширше, оскільки виконується як органами державної влади так і органами місцевого самоврядування. Деякі реєстраційні дії, також, виконує нотаріат. Отже, державна реєстрація – це фіксація певних фактів, відомостей чи об'єктів, що є доказом обставин, які тягнуть за собою відповідні юридичні наслідки, шляхом внесення у відповідну базу даних.

Список використаних джерел:

1. Гурковський М. П. Реєстраційна діяльність публічної адміністрації: організаційно-правовий аспект: монографія : Львів: ДУВС, 2012. 204 с.
2. Енциклопедія державного управління / Львівський регіональний ін-т державного управління; редкол.: Ю. В. Ковбасюк та ін. Київ: Національна академія державного управління при Президентові України, 2011. Т. 8: Публічне врядування. 630 с.
3. Юридична енциклопедія / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ; редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2: Д - Є. 744 с.
4. Коліушко І., Тимощук В. Управлінські послуги – новий інститут адміністративного права. *Право України*. 2001. № 5. С. 30–34.
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>(дата звернення: 21.11.2022).
6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01 липня 2004 р. № 1952-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15> (дата звернення 12.12.2022).